

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Julkisen hallinnon digitalisaatiota tukeva yleislaki on tarpeen, mutta Kunnallisarkistoyhdistys esittää huolensa siitä, että se pystyttäisiin lakiluonnoksessa esitetyllä tavoin selkeästi ja kustannustehokkaasti toteuttamaan. Lakiluonnoksen erittäin suuri tulkinnanvaraisuus tuottaa ongelmia ja pelkona on, että kaivattua kansallista sääntelyä ei saada käytännössä toteutettua.

Kaiken kaikkiaan luonnos vaikuttaa vielä hyvin keskeneräiseltä ja kunnallishallinnon ominaispiirteitä ei ole valmistelussa riittävästi otettu huomioon, sillä se jättää erikokoiset kunnat keskenään eriarvoiseen asemaan. Nykyinen esitys tiedonhallintamallista jättää yhteisen ja sitovan määrittelyn tekemättä. Kunnallisarkistoyhdistys on huolissaan siitä, että asiakirjahallinta tehtävänä nykymuodossaan voi kadota joistakin kunnista kokonaan.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

-

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiluonnoksessa on esitetty runsaasti uusia käsitteitä, vaikka alalla on kuitenkin ollut käytössä vakiintuneet käsitteet. Jos lähdetään ottamaan käyttöön kokonaan uudet käsitteet, on ne syytä määritellä erittäin tarkasti. Lakiluonnoksessa viitataan useasti säilyttämiseen, mutta sitä ei ole määritelty lainkaan. Samoin on hävittämisen ja tuhoamisen välisen eron laita.

Määriteltyihin käsitteisiin olisi tarpeellista lisätä myös henkilötieto ja henkilötietojen käsittely. Koska ei tiedetä, mitä henkilötieto pitää sisällään, jää niiden lainkohtien tulkinta epäselväksi, joissa henkilötietoihin viitataan (esim. § 15, § 25, § 29)

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiluonnoksessa esitellään uutena toimijana tiedonhallintalautakunta. Lautakunnan on tarkoitus toimia kahden osa-aikaisen sihteerin ja vaihtuvien jäsenten voimin. Resursointi laajan tehtäväkentän hoitamiseen on siis erittäin puutteellinen ja myös työn pitkäjänteisyys kärsii. Tiedonhallintalautakunnan rooli jää lakiluonnoksen perusteella kaiken kaikkiaan epäselväksi. Parempi vaihtoehto saattaisi olla kehittää ja selkeyttää nykyisten toimijoiden (Kansallisarkisto, Juhta, Vahti) yhteistyötä ja resursointia.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Luku tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen esittelee uusia kuvaustapoja (tiedonhallintamalli, tiedonhallinnan muutossuunnitelma, tiedonhallintakartta). Näiden uusien kuvaustapojen käyttöönottamiseksi tarvittaisiin yhtenäistä ja selkeää ohjeistusta, jotta kuvauksista saataisiin yhteismitallisia. Olisi ollut erittäin havainnollista saada käyttöön esimerkinomainen malli kuvauksista laista lausuttaessa. Uusien kuvausten tekeminen vaatii resursseja ja myös muutoksia tietojärjestelmiin. Kunnallisarkistoyhdistys ilmaisee huolensa siitä, että uusista kuvaustavoista tulee kunnille paljon enemmän kustannuksia kuin niillä on mahdollista saavuttaa hyötyjä. Kansallinen, kaikille yhteinen ja yhteismitallinen tiedonhallintamalli olisi kuitenkin tarpeen.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tässä kohdassa tulisi myös säätää tietoaineistojen hävittämisestä tietoturvallisesti.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Luokituksen yhtenäistäminen kuntien ja valtion välillä on periaatteessa hyvä asia, mutta aiheuttaa kustannuksia kunnille.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Koko luvun 6 pykäläesitykset ovat tulkinnanvaraisia ja vaativat selvennystä. Kunnallisarkistoyhdistys yhtyy Kuntaliiton lausuntoon asian ja palvelujen tiedonhallinnasta.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Pykälässä 27 todetaan, että sähköiseen muotoon muutettujen asiakirjojen alkuperäiskappaleet voidaan tuhota, kun niiden säilyminen sähköisessä muodossa on varmistettu. Miten sähköisessä muodossa säilyminen ja asiakirjan todistusvoimaisuus käytännössä varmistetaan? Mitkä ovat

kriteerit? Jos yhteisiä kriteerejä ei ole, erikokoisissa kunnissa päädytään erilaisiin ratkaisuihin. Lailla tulisi vastuuttaa asiaa ohjaava taho.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tietoaineistojen säilytystarpeen määrittäminen olisi keskitettävä tiedonhallintayksikölle. Lakiehdotuksessa tämä on määritelty viranomaisen tehtäväksi, joita esimerkiksi kunnissa on useita. Tämä uhkaa olemassa olevia keskitettyjä toimintatapoja.

Kuntien asiakkaat tulevat olemaan eriarvoisessa asemassa mikäli päädytään samoissa tietoaineistoissa eri kunnissa erilaisiin säilytysaikoihin. Kunnallisarkistoyhdistyksen mielestä toimintatapa, jossa Kuntaliitto on keskitetysti ohjeistanut kuntien tietoaineistojen säilytysaikoja, on toimiva. Lakiluonnos on kirjoitettu digitaalisten tietoaineistojen näkökulmasta. Kuitenkin aikaisemmin syntyneitä paperiaineistoja on paljon. Miten näihin liittyvä ohjeistus on jatkossa tarkoitus toteuttaa?

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

Kunnallisarkistoyhdistys kannattaa Kuntaliiton lausuntoa.

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

-

Suomela Sari
Turun kaupunki

Kirkkola Saija
Kunnallisarkistoyhdistys ry